

KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

RAKENNUS- JA LUPALAUTAKUNTA

LOUNAIS-SUOMEN JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA

TURUN KAUPUNKISEUDUN JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunkiympäristöjohtaja Christina Hovi

Tilivelvollisen viranhaltijan arvio talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Keskeiset toimintaympäristön muutostekijät

Venäjän hyökkäyssodan seurauksena inflaatio, yleinen kustannustaso, korot ja rakennusmateriaalien hintojen raju nousu globaalisti ovat nostaneet rakentamisen hintaa merkittävästi. Suomen talous kasvoi vuonna 2022 melko vahvana, joskin taloudellinen epävarmuus lisääntyi loppuvuotta kohti. Taloudellinen epävarmuus on heikentänyt kuluttajien ostovoimaa, joka näkyy myös kiinteistömarkkinoilla. Asuntorakentaminen on kuitenkin jatkunut vilkkaana.

Koronan jatkuminen vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla ja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama polttoaineen hinnan nousu vaikuttivat pysäköinninvalvonnan ja joukkoliikenteen tulojen kertymiseen negatiivisesti vuonna 2022. Joukkoliikenteen matkamäärä oli 17 % pienempi kuin normaali vuotena. Tilanne parantui kuitenkin vuoden 2022 loppua kohti, sillä tammi-helmikuussa 2022 pudotus oli peräti 34 % mutta marras-joulukuussa enää 7 %. Keskustan väliaikaiset liikennejärjestelyt purettiin loppuvuodesta, kun joukkoliikenne palasi Aurakadulle ja Eerikinkadulle.

Kauppatorihanke yhdessä ydinkeskustan merkittävien investointien kanssa on parantanut keskustan elinvoimaa, joka näkyy ydinkeskustan liiketilojen elpymisenä. Epävarmuus tulevaisuuden työskentelytavoista vaikuttaa toimistotilakysyntään.

Väylävirasto on käynnistänyt Kupittaa ja päärautatieaseman kaksoisraiteen rakentamisen valmistelevilla töillä, jolloin Helsingin junien pääteasemana toimii Kupittaa rakentamistöiden ajan.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden olennaiset poikkeamat

Toiminnalliset tavoitteet

Keskustan kehittämisen ja Tiedepuiston kärkihankkeiden kaupunkiympäristön toimenpiteet ovat edenneet suunnitellusti. Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke on edennyt suunnitelmien mukaan.

Asemakaavojen sisältämä asuinkerrostalojen kerrosalan lisäys oli 239.810 k-m², noin 78 % tavoitetta suurempi. Elinkeinoelämälle kaavoitettu kerrosala oli 25.881 k-m², noin 59 % tavoitetta pienempi. Pientaloasumiseen kaavoitettu kerrosala oli 8.119 k-m², tavoitteesta jäätii 80 %. Konserniyhtiöille kaavoitettiin 7.740 k-m² rakennusoikeutta, joka on noin 74 % alle tavoitetason.

Pientalokaavoja ei ole saatu luovutuskuuntoon halutussa aikataulussa mm. kaavavalitusten ja maankäyttösopimusneuvotteluiden viivästymisestä johtuen.

Rakennusvalvonnan luparuuhka saatiin purettua vuoden 2022 loppuun mennessä. 2022 oli ennätysten vuosi. Vuonna 2022 rakennusvalvonnassa tehtiin peräti 1711 lupapäätöstä, 238 päätöstä enemmän kuin vuonna 2021. Vireille jätettyjen hakemusten määrä oli samaa luokkaa kuin keskimäärin vuosittain, noin 1500 hakemusta. Lupia uusille asuinkerrostaloille myönnettiin 71 kappaletta. Määrä ylitti kirkkaasti aiemman 53 asuinkerrostalon ennätysten vuodelta 2021. Uusiin asuinkerrostaloihin myönnettiin luvat 3752 asunnolle. Edellinen ennätys vuodelta 2021 oli 3032 asuntoa. Lupia uusille omakotija paritaloille myönnettiin 107 kappaletta, 11 kappaletta enemmän kuin vuonna 2021. Kaiken kaikkiaan vuonna 2022 rakennuslupa myönnettiin Turussa 421 uudelle rakennukselle. Rakentamisen hiljenemisestä Turussa ei vielä ollut näkyvissä merkkejä vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vähähiilisen liikkumisen tavoitteet eivät ole täysin toteutuneet. Koronapandemia on vähentänyt joukkoliikenteen käyttöä, matkustajia noin 17 % vähemmän kuin normaalivuonna. Jalankulun liikennemäärä on noussut ja pyöräilyn laskenut verrattuna vuoden 2021 liikennemääriin. Jalankulun ja pyöräilyn liikennemäärät ovat pienempiä kuin ennen koronapandemiaa. Autoliikenteen liikennemäärä on laskenut vuodesta 2021. Vähähiilisen liikenteen osuutta Turun joukkoliikenteessä on kasvatettu 28 prosenttiin.

Taloudelliset tavoitteet

Käyttötalous

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus alitti talousarvion 9,4 milj. eurolla. Toimintatuotot toteutuivat 10,7 milj. euroa ja toimintakulut 0,9 milj. euroa talousarviota suurempana. Valmistus omaan käyttöön –erä alittui 0,4 milj. euroa. Kaupunkiympäristön toimintakate vuonna 2022 oli -30,9 milj. euroa (TAM -40,3).

- Kaupunkiympäristön toimintatuotot olivat 84,4 milj. euroa ja ylitystä talousarvioon nähden oli 10,7 milj. euroa (TA 73,6).
- Valmistus omaan käyttöön oli 1,2 milj. euroa (TA 1,6 milj. euroa), joka heikensi toimintakatetta 0,4 milj. euroa.
- Kaupunkiympäristön toimintamenot olivat 116,4 milj. euroa ja ylittivät talousarvion 0,9 milj. eurolla (TAM 115,5).

Talouden toteumaa paransivat merkittävästi talousarvioon sisällyttämättömät joukkoliikenteen Liikenne- ja viestintäministeriön Traficomilta saadut koronatilanteesta johtuvat joukkoliikenteeseen kohdistuvat tuet, joita saatiin Turun liikennöinnin osalta 3,6 milj. euroa.

Kaupunginhallituksen palvelutilaus Kaupunkiympäristölle (KH/Yhteiset, Omaisuudenhallinta):

Kaupunkiympäristölle asetetun palvelutilauksen euromääräinen tavoite ylitettiin 8,9 milj. eurolla. Toimintatuotot toteutuivat 8,1 milj. euroa suurempana ja toimintakulut 0,8 milj. euroa tavoitetta pienempänä. Maaomaisuuden myynnistä saadut myyntivoitot 28,7 milj. euroa toteutuivat 7,3 milj. euroa tavoitetta suurempana. Herttuankulman kaava-alueen rakentuminen on ollut ennustettua nopeampaa, mikä on nopeuttanut tonttikauppaa. Lisäksi myytyjen kohteiden hankintameno on ollut arvioitua pienempi, mikä on vaikuttanut myyntivoiton osuuden kasvuun. Maankäyttösopimustulojen osuus ylittyi 0,9 milj. euroa tavoitteeseen verrattuna. Asiakkaat ovat maksaneet maankäyttösopimuskorvaustuloja sopimuksen sallimassa puitteissa etukäteen. Maksuissa myös korvauksille maksettavia indeksikorjauksia.

Infra- ja tilainvestointiohjelmien rahankäyttö sekä maaomaisuuden hankintameno olivat yhteensä 92,6 milj. euroa, poikkeama tavoitteesta 44,5 milj. euroa. Luovutustulot olivat yhteensä 41,7 milj. euroa, ja ne ylittivät 3,6 milj. euroa asetetun tavoitteen. Rahoitusosuudet olivat yhteensä 3,1 milj. euroa, ja ne ylittyivät 0,4 milj. euroa tavoitteeseen verrattuna.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviolausekkeet

Lautakunta	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2022
Kaupunkiympäristölautakunta	Kaavaohjelmaa tarkastellaan siten, että kaupungin omassa kaavavalmistelussa priorisoidaan kasvuhankkeita.	Kaavoitusohjelmassa on priorisoitu kasvuhankkeita, mm. Itäharjun Voimakatu, Mooriankunnas, Kupittaa kärki sekä Iso-Heikkilän varikko ja muut tehokkaan joukkoliikennetarkoituksen mahdollistavat kaavat.
Kaupunkiympäristölautakunta	Kaupungille tuloa tuottavien kiinteistökehityskohteiden kaavoituksen sujuvuus varmistetaan kumppanuuskaavoituksen kautta.	Kumppanuuskaavoitushankkeiden tilanne on seuraava: Virvoituksentie, kaava on tullut voimaan 13.8.2022. Parkinenttä KV hyväksyi 14.2.2022, kaavasta on valitettu. Turku Ratapiha, elämyskeskuksen kaavan valmistelutyö on tehty ja kaava etenemässä päätöksentekoon 31.1.2023 KYLK. Yhteistyösopimukseen pohjautuvia kaavoja valmistelussa on Mooriankunnas, Itäharjun Voimakatu, Kaupunginpuutarhan alue, Malminkatu ja Sepänkatu 2. Kaikista yksityisten maanomistajien aloitteisiin perustuvista asemakaavoista laaditaan kaavan valmistelusopimus, jossa sovitaan kaavoituksen tehtävä- ja kustannusjaosta sekä aikataulusta. Kaavoituksen puitejärjestelysopimuksen tarjouskilpailu on käynnissä ja uusi sopimuskausi on alkamassa 1.4.2023.

Lautakunta	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2022
Kaupunkiympäristölautakunta	Käynnistetään tarkastelu, jossa etsitään sijainteja tarvittavia julkisten palveluiden tonttitarpeita varten hyvinvointialueen palveluverkkoa silmällä pitäen.	Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteinen tarkastelu voi käynnistyä vasta 2023, kun uusi organisaatio on aloittanut toiminnan. Vuoden 2022 aikana tehtiin Turun terveysasemien palveluverkkoselvitys. Kaupunginhallitus päätti merkitä terveysasemien palveluverkkoselvityksen tiedoksi ja esittää Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle, että palveluverkkoselvitys otetaan huomioon Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta muodostettaessa ja että Varissuolle sekä Pohjois-Turkuun sijoittuu jatkossa sote-keskus.
Kaupunkiympäristölautakunta	Laaditaan TVTn kanssa erillinen kumppanuuskaavoitussopimus, jonka johdosta TVT voi uudistaa olemassa olevaa asuntokantaansa ja valmistella asemakaavoja. Kaavoitus voi kohdistua kaupungin omistamille ja osoittamille alueille.	Kumppanuussopimuksen valmistelu on käynnissä ja siinä on laadittu yhteistä kaavoitus-, tontinluovutus- ja asuntotuotanto-ohjelmaa. Sopimuksen valmistuminen siirtyy vuoden 2023 alkuun.
Kaupunkiympäristölautakunta	Laaditaan vuoden 2022 aikana suunnitelma pientalontonttien määrän kasvattamiseksi siten, että se mahdollistaa merkittävästi useamman uuden pientalon rakentamisen vuosittain. Suunnitelman lähtökohta on tavoitteellinen ja siinä pyritään tarjottavien tonttien määrän kasvuun valtuustokauden aikana lineaarisesti 2023 200 tonttia, 2024, 250 tonttia, 2025 300 tonttia. Lopullinen tavoite asetetaan suunnitelman laatimisen jälkeen. Suunnitelmassa huomioidaan kestävä kaupunkirakenne ja sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys.	Selvitystyö valmistuu alkuvuodesta 2023.
Kaupunkiympäristölautakunta	Valmistellaan uudenlainen toimintamalli yksityisten pienten kaavahankkeiden (esimerkiksi maksimissaan noin 2000 kem) prosessin nopeuttamiseksi siten, että se tuodaan päätettäväksi alkuvuoden 2022 aikana. Tehdään tarkastelu ja arviointi mallin onnistumisesta valtuustokauden päätteeksi.	Kaavojen luokittelu XS-XL on sisällytetty Kaavoituksen sujuvoittamisen toimenpideohjelmaan, KH 30.1.2023.
Kaupunkiympäristölautakunta	Kaavoituksen, maankäytön ja rakennusluvituksen lisäresurssitarpeet huomioidaan suotuisan kaupunkikehityksen edistämiseksi. Ilman lisäresursseja kunnianhimoisiin kehitystavoitteisiin ei lautakunnan arvion mukaan päästä.	Kaavoituksen rekrytoinnit saatu toteutettua lukuun ottamatta kaavoituksen kehittämispäällikköä, johon ei saatu ensimmäisellä kerralla hakemuksia. Kehittämispäällikön kelpoisuusehtoa muutetaan ja uusi haku käynnistetään alkuvuoden 2023 aikana. Rakennusvalvonnalle osoitetut resurssit on saatu pääosin täytettyä.
Kaupunkiympäristölautakunta	Hiilinielujen tavoitelukua (hiilivaraston muutos, CO ₂ -ekv) valmistaudutaan nostamaan erillisen valmistelun pohjalta.	Luonnonvarakeskus on tehnyt uuden arvion kaupungin alueen metsien hiilinielusta ja hiilivarastoista ilmastosuunnitelman päivytystä varten. Erillinen valmistelu käynnistyy ilmastotiimin toimesta.
Kaupunkiympäristölautakunta	Rakennuslupien käsittelyajan vuositavoitteita laskeaan nopeammin kohti yleistavoitetta 30 vuorokautta. Esimerkiksi vähintään 2022 60 vrk, 2023 45 vrk, 2024 30 vrk, 2025 30 vrk.	Tavoitetta ei ole vielä saavutettu. Vuonna 2022 kaikkien lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika on ollut 80 vrk. Vuoden 2023 käsittelyaikatavoite on 60 vrk.
Kaupunkiympäristölautakunta	Asemakaavoituksen keston yleistavoitteeksi 2025 mennessä asetetaan 20 kuukautta ja vuoden 2022 aikana luodaan toimenpidesuunnitelma siihen pääsemiseksi. Lisäksi erityisesti kiirehditään kaavoituksen aloittamista kaava-aloitteen jättämisen jälkeen (kaavoituksen jonotusajan lyhentäminen).	Kaavoituksen sujuvoittamisen toimenpideohjelma on laadittu ja se on KHn käsittelyssä 30.1.2023.
Kaupunkiympäristölautakunta	Lauttarannan kävely- ja pyöräilyisillä investointilistalle tuomisen kiirehtiminen niin, että hanke lisätään tämän valtuustokauden investointilistalle. Tämä vastaa kaupungin kulkumuotojakamatavoitteiden lisäksi pormestariohjelman kirjattuihin tavoitteisiin.	Hanke on investointiohjelmassa, toteutus vuonna 2024 ja 2025.
Kaupunkiympäristölautakunta	Asunto- ja maapolitiikan (AMO) periaatteet päivitetään vuoden 2022 aikana, siten että valtuusto hyväksyy uudet periaatteet viimeistään joulukuussa.	Asunto- ja maapolitiikan periaateasiakirja on lausuntokierroksen perusteella tehtyjen korjausten pohjalta valmis ja on kaupunginhallituksen käsittelyssä tammikuussa 2023.
Kaupunkiympäristölautakunta	Viimeistään AM-politiikan periaatteiden päivityksen yhteydessä määritellään ja päätetään tarkka prosessikuvaus kaupungin erilaisista merkittävistä maapolitiikan toimista (asunto- ja maapolitiikan periaatteet luku 4), kuten innovaatiokumppanuus, äkillinen lisäarvohanke, kiinteistökehittäminen, elinkeinotontin luovuttaminen tai muut maapolitiittiset toimet. Samassa yhteydessä määritellään mahdollisuudet ja oikeudet jättää aloitteita, vastuut, valmistelun ja ohjauksen prosessi, päätöksentekomenettely sekä annetaan sitova palvelulupaus prosessin eri vaiheiden kestosta. Konserniyhtiöiden ja muiden strategisesti tärkeiden tavoitteiden osalta menettelyt tarkastetaan samassa yhteydessä.	AMO-periaatteet ovat valmiit ja lisäksi on valmisteltu kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteet palvelulupauksineen. Molemmat asiakirjat ovat kaupunginhallituksen käsittelyssä tammikuussa 2023.

Lautakunta	Talousarviolauseke	Toteutunut 31.12.2022
	Samassa valmistelussa toteutetaan seuraavia pormestariohjelman kirjauksia:	
Kaupunkiympäristölautakunta	Annamme palvelulupauksen kumppanuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle, millä varmistetaan, että kaavoitus- tai rakennuslupaprosessien kesto ei veny yli luvatus.	Kaavoitusaloitteista on annettu palvelulupaus uusien aloitteiden käsittelystä 3 kk:n kuluessa. Vuonna 2022 esiselvitys on laadittu keskimäärin 3,5 kk:n kuluessa aloitteen saapumisesta. Rakennusvalvonnan palvelulupaus on esitetty palvelusuunnitelmassa: vuoden 2023 lopussa kaikkien lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika on 60 vrk. Palvelulupausa parannetaan asteittain, kunnes saavutetaan tavoiteltu 30 vrk.
Kaupunkiympäristölautakunta	Kaikessa valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan asiakaslähtöisyys.	Kaavoituksen ja rakennusvalvonnan asiakastytyväisyyskysely on toteutettu loppuvuoden aikana ja kyselyn perusteella on laadittu toimenpidesuunnitelma. Rakennusvalvonnan toiminnassa on keväällä 2022 otettu käyttöön lupakohtainen asiakastytyväisyyskysely, joka pyörii jatkuvasti.
Kaupunkiympäristölautakunta	Selkeytämme kaupunkiorganisaation vastuita siten, että yritysten ja elinkeinoelämän edustajat tietävät, keeneen olla yhteydessä ns. yhden luukun periaatteen mukaisesti.	Käynnistetty yritysryhteytyöryhmän toiminta ja siinä ensimmäisenä prioriteettina aikaansaada kaupunkitasoinen yritys-CRM, jonka avulla johdetaan ja ohjataan ensimmäisen luukun periaatteen rakentumista. Rakennusvalvonnan osalta asia selkeytyy nykyistä paremmin, kunhan uusien henkilöiden perehdytys etenee. Suurilla asuntoalueilla pidetään säännöllisiä yhteistyötilaisuuksia, joihin on kutsuttu alueiden kaikki rakennusyritykset ja kaupungin ja kaupungin yhtiöiden edustajat ko. hankekokonaisuuden vastuuhenkilöt. Torialueella on myös kiinteistön omistajat mukana.

Sopeuttamisohjelman toimenpiteet

Toimielin	Lauseke ja kuvaus	Toteutunut 31.12.2022
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Pysäköinnin muutokset <i>Pysäköinnintarkastajien lisääminen (2 + 2 kpl).</i>	Pysäköinnintarkastajien määrä on lisätty alkuperäisen suunnitelman mukaisesti (2+2 henkilöä). Pysäköinninvalvonnan tulomuodostus ei ole vielä palautunut koronaa edeltävälle tasolle, vaikka parannusta on jo tapahtunut.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Pysäköinnin muutokset <i>Kiekkopysäköinnin muuttaminen maksulliseksi.</i>	Päätökset muutoksista tehty 3/2020, mutta täytäntöönpanoa siirrettiin koronatilanteen takia. Täytäntöönpano on käynnistynyt vuonna 2022 ja työ alkaa olla pääosin tehty.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Pysäköinnin muutokset <i>Asukas pysäköintimaksujen tarkistus ja alueen laajentaminen.</i>	Asukas pysäköinnin uudet säännöt ja alueet on hyväksytty keväällä 2021. Maksut on säilytetty ennallaan vuonna 2022. Maksuja korotetaan ensimmäisen keran vuonna 2023.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Pysäköinnin muutokset <i>Pysäköinnin maksullisuusalueen laajennukset.</i>	Päätökset muutoksista tehty 3/2020 ja 3/2021. Täytäntöönpanoa siirrettiin koronatilanteen takia. Ensimmäinen uusi alue otettu käyttöön joulukuussa 2020. Toteuttaminen jatkuu rakennuttamisen edetessä.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Pysäköinnin muutokset <i>Pysäköinnin maksullisuusajan kasvattaminen.</i>	Periaatepäätökset maksullisuusajan kasvattamisesta on tehty syksyllä 2022.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Pysäköinnin muutokset <i>Pysäköintimaksujen korottaminen.</i>	Päätökset pysäköintimaksujen korottamisesta on tehty syksyllä 2022 ja astuivat voimaan 1.1.2023.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Joukkoliikenteen kustannustehokkaampi järjestäminen <i>Seudullinen joukkoliikenne toteuttaa toimenpiteitä, joilla joukkoliikenteen nettokustannuksia saadaan pienennettyä kattamaan mm. joukkoliikenteen kustannusindeksin nousua.</i> <i>Samalla edistetään joukkoliikenteen sujuvuutta keskustan poikkeusjärjestelyjen aikana, päätetään että runkobussilinjasto toteutuu vuonna 2022 ja sitoudutaan edistämään ja seuraamaan liikenteen kehitystä kohti valtuuston ilmastotavoitetta (66 % kestäviä kulkumuotoja v. 2029).</i>	Kilpailutukset onnistuneet ja tuoneet säästöjä. Kv siirtänyt runkolinjaston aloitusta, aloitus 1.7.2025. Arvokorttimatkojen hintaa korotettu 1.12.2022 alkaen. Kuljettajalta ostettavien käteiskertalippujen hinnankorotus 20.5.2022 alkaen.

Toimielin	Lauseke ja kuvaus	Toteutunut 31.12.2022
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Toiminnan kustannustehokkaampi järjestäminen <i>Joukkoliikenteen rahastusjärjestelmä takaisin omaksi toiminnaksi 1.4.2020 alk. Ostopalveluna 120.000 e/v, omana työnä 60.000 e/v, 1 htv lisäys vuoden 2020 alusta.</i>	Toteutunut v. 2020.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Toiminnan kustannustehokkaampi järjestäminen <i>Varasto- ja taimistotoimintojen uudistaminen vuoden 2022 alusta, ostopalvelu tai muu vastaava järjestely, säästötavoite 20 % nykykustannuksista.</i>	Taimiston hoito tilataan kaupungin sidosyrittäjäyhtiö Kuntec Oy:lä aikaisemmin kilpailutetulla hinnalla. Kertaluonteinen säästötavoite toteutui suunnitellusti. Varastotoimintojen tarve on selvitetty, eikä kaupungin varastosta ole tarkoituksenmukaista luopua. Varasto siirretään kaupunkirakentamisen kunnossapidon vastuualueelle 1.4.2023 alkaen. Päätös asiasta tehdään helmi-maaliskuussa 2023.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Toiminnan kustannustehokkaampi järjestäminen <i>Mittauspalvelujen uudistaminen vuoden 2021 alusta. Maastomittauksen tehtävistä 75 % on suoraan riippuvaisia myönnettyjen uudislupien määrästä. Tekninen kehitys vähentää osaltaan maastossa tapahtuvan mittauksen tarvetta. Jos tehtävien määrä laskee merkittävästi, voidaan ostopalveluna säästää jopa 100 000 euroa vuodessa.</i>	Mittauskaluston kilpailutuksen myötä säästetään vuosittain n. 20 000 euroa käyttötaloudessa. Kaiken kaikkiaan vuoden osalta talousarvio alitettiin n. 50 000.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Toiminnan kustannustehokkaampi järjestäminen <i>Ajoneuvosiirtotoiminnan uudistaminen 2021 alusta. Viranomaistoimintojen maksullisuus ja romuajoneuvojen siirto ostopalveluna. Säästötavoite 40.000 e/v.</i>	Selvitys ei ole vielä valmistunut. Ajoneuvosiirtojen uudistaminen liittyy osin tapahtumajärjestäjien palvelupakettiin (toimenpide nro 63), joka ei ole vielä valmis. Romuajoneuvojen siirtäminen maksaa noin 1000 €/v, joten säästötavoite ei toteudu.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Toiminnan kustannustehokkaampi järjestäminen <i>Joukkoliikenteen aikataulukirjojen postituksesta luopuminen 2020 ja siitä seuraava painatusmäärän pienentäminen 42.000 e, josta Turun osuus arviolta 29.000 e/v.</i>	Toteutunut v. 2020.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Toiminnan kustannustehokkaampi järjestäminen <i>Kuulutusten ja muiden ilmoitusten vähentäminen sanomalehdissä vuoden 2020 alusta. Ruotsinkielisyys säilytetään. MRL-uudistuksen myötä ehkä pakko lehdissä kuuluttamiseen poistuu.</i>	Kaavoitusasioissa sanomalehtikuulutukset ovat pakollisia. Kielilaki edellyttää myös ruotsinkielistä ilmoitusta. Maankäyttö- ja rakennuslain muutos saattaa tuoda muutoksen.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Taksojen tarkistukset <i>Kaivuu- ja aitaamislupataksan tarkistus 3 vuoden välein (2020, 2023). Maksujen määrässä huomioitu rakentamisen todennäköinen hiljeneminen.</i>	Taksojen tarkastus tehty kaupunkiympäristölautakunnassa 1.12.2020 siten, että muutokset tulivat voimaan 1.1.2021. Seuraava tarkastus tehdään vuonna 2023.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Taksojen tarkistukset <i>Rakennusvalvontataksan tarkistus 2022 alusta. Taksoja tarkistetaan jatkossa säännöllisesti 3 vuoden välein. Tavoitteena 6-pack kaupunkien keskiarvo. Tulovaikutusta arvioitaessa on huomioitu rakentamisen määrällinen väheneminen.</i>	Rakennusvalvontataksa, ympäristönsuojeluviranomaisen taksa ja ympäristöterveystaksa on päivitetty ja uudet taksat ovat tulleet voimaan vuoden 2022 alusta.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Taksojen tarkistukset <i>Tonttijakotaksan tarkistus 2020 alusta.</i>	Tonttijakotaksa on tarkistettu vuoden 2020 alusta.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Taksojen tarkistukset <i>Kiinteistömuodostustaksan tarkistus 2022 alusta.</i>	Kiinteistötoimitusmaksutaksa tuli voimaan 1.1.2022. Vuoden 2022 tulot ovat n. 30 000 euroa suuremmat kuin 2021 tilinpäätöksen tulot.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Taksojen tarkistukset <i>Ympäristönsuojelutaksaan lisätään haja-asutuksen jätevesipoiikkeusluvut 2020 alusta. Kertaluonteinen maksu.</i>	Vuonna 2021 alkanut jätevesivalvontaprojekti on jatkunut vuonna 2022 Paattistenjoen ja Järviöjen ranta-alueilla. Valvonta tuottaa tulevana vuosina arvioidut tulot, kun kaikkien ranta-alueiden valvonta on toteutettu.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Pima-maiden kustannustehokkaampi käsittely Kiertomaan avulla (uusi toimintatapa) <i>Kaupungin kasvaessa sisäänpäin vajaakäyttöisiä teollisuus- ja varastotoiminnan ja liikennealueita muutetaan monipuolisiksi asunto- ja työpaikka-alueiksi. Maaperä on useassa kohteessa pilaantunut aiemman toiminnan seurauksena. Tonttien käyttötarkoituksen muutos edellyttää kalliita esirakentamistoimenpiteitä, mm. pilaantuneiden maiden kunnostusta.</i>	Massakoordinaattori on aloittanut tehtävänsä vuonna 2020 ja yhteistyö Kiertomaa Oy:n kanssa on toiminnassa. Kiertomaa Oy:n kiviainestuotantoa, massojen lajittelua ja massojen sijoittelua on hyödynnetty kattavasti infrahankkeiden kohdalla. Massakoordinaattori on ohjannut infratyömailta tulevia ylijäämämaita lähimmille läjitysalueille, jolloin kuljetusmatkat ovat pienentyneet, kustannuksia on säästynyt ja hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet. Samoin hän on koordinoitunut työmaille tulevien massojen hankintaa esim. kiertomaa

Toimielin	Lauseke ja kuvaus	Toteutunut 31.12.2022
	<i>Maamassojen käsittely, uudelleensijoittelu ja kuljetukset voidaan järjestää nykyistä kustannustehokkaammin yhteistyössä kaupungin yhtiön kanssa. Uuden toimintatavan muutos toteutetaan vaiheittain. Koordinaattori palkataan vuoden 2020 alusta. Toiminnan muutoksesta saatava kustannussäästö on arvioitu varovaisuusperiaatteella, säästö on sidoksissa alueiden (mm. Linnakaupunki, Itäharju) toteutusaikatauluun.</i>	Oy:stä. Myös kierrätysmateriaalien käytön edellyttämät luvitukset ja pimamaiden koordinoititehtävä on edesauttanut kustannuksien ja päästöjen vähenemistä. Kiertomaa Oy:n kiviainestuotannon kautta on saatu vaikuttavaa kustannustasovaihtelun aikana.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Uusien maanvuokrasopimusten vuokrien korotus <i>Uusiin maanvuokrasopimuksiin korotus 2020 alkaen. Asumiseen tarkoitettujen tonttien vuokra määräytyy 5 %:n mukaan kiinteistön pääoma-arvosta (nyt 4 %). Muiden kuin asumiseen tarkoitettujen tonttien vuokra määräytyy 6 %:n mukaan kiinteistön pääoma-arvosta (nyt 5 %).</i>	Asunto- ja maapoliittisten periaatteiden päätöksen yhteydessä asuntotonttien pääomavuokra on jätetty ennalleen 4 %:iin. täytäntöönpano tehty vuoden 2021 alusta.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Kaupunkiympäristön kunnossapidon erilliskohteista säästäminen <i>Kunnossapidon erilliskohteista säästäminen: kaiteet, aidat, roska-astiat penkit ym korjaukset sekä liikenneettä viheralueiden korjaukset.</i>	Toteutunut ja alentunut kustannustaso on säilynyt myös jatkovoosille.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Tapahtumajärjestäjille tarjotaan maksullista palvelupakettia (uusi palvelu) <i>Tapahtumajärjestäjille tarjotaan kokonaisvaltaista palvelupakettia, jolla hoidetaan tarvittavan alueen aitaaminen ja siihen liittyvät luvat sekä ajoneuvojen siirtokehotukset ja siirättäminen. Alueen ennallistaminen siirtokehotusmerkkivapaaksi alueeksi tapahtuisi omana työnä viipymättä tilaisuuden tai tarpeen päätyttyä. Uusi toimintatapa parantaa asiakaspalvelua, yleistä järjestystä ja liikenteen sujuvuutta sekä tehostaa viranomaisprosessia, kun sama taho suunnittelee, toteuttaa ja ennallistaa alueen. Uuden palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset katetaan uudella tapahtumamaksulla. Kustannukset ajoneuvojen siirroista voidaan periä ajoneuvon omistajalta, kun näyttö virheestä selkeästi dokumentoitu. Maksullisuus ei koskisi yleishyödyllisiä yhteisöjä.</i>	Selvityksen taloudellinen osuus ei ole vielä valmistunut. Rahallinen säästö syntyy synergiasta ja oman palvelun tehokkaasta käytöstä ja osin tavoitteissa kuvatun tapahtumapakettin lanseerauksesta. Kaupungille syntyvää Pr-hyötyä ja toiminnan tehokkuutta on vaikea mitata rahallisesti.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Palvelulinjatoiminnan arviointi <i>Pohdittavaksi palveluliikenteen erilaiset tuotantotavat (esim. kutsutaksi tms.). Toteutuu runkolinjastossa.</i>	Valtuusto on päättänyt siirtää runkolinjaston aloitusajankohdan vuoteen 2025.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Kiinteistön vastuulla olevien jalkakäytävien talvihoitovelvoitteen palauttaminen pientalovaltaisilla alueilla <i>Osalla alueita säilyy kaupungin kunnossapitovelvoite.</i>	Vuonna 2021 tehdyn selvityksen mukaan kunnossapitovelvoitteen palauttamiselle ei ole lainmukaista pitävää perustetta. Hoitotyöstä laskuttaminen taas johtaisi raskaaseen laskutusjärjestelyyn, joka vähentäisi siitä saatavan hyödyn. Sopeuttamistoimenpiteestä on luovuttu.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Tonttivuokriin 1986 tehdyn valtuuston päätöksen kumoaminen <i>On jo vuoden 2020 talousarviossa. Tulovaikutus 800.000/v, kun päätös lainvoimainen.</i>	Toimenpiteen toteuttamisesta on vuonna 2020 laadittu juridinen selvitys, joka ei puolla valtuuston päätöksen kumoamista. Esitetty sopeuttamistoimenpiteestä luopumista.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Maankäytön myyntitulujen lisääminen <i>Käynnissä olevat tuloja tuottavat maankäytön hankkeet (pl. Blue Industry Park) priorisoidaan kiirehtimällä niiden kaavoitusta, infrainvestointeja ja tontinluovutusta. Tilahankkeita suunniteltaessa arvioidaan muutokset palveluverkkoon ja samanaikaisesti käynnistetään niiden kiinteistöjen kehittäminen, joista kaupunki luopuu tilahankkeen seurauksena.</i>	Talousarvion hyväksymisen yhteydessä tulevien vuosien myyntitulotavoitetta on lisätty. Vuoden 2023 talousarvion valmistelun yhteydessä vuokratulotavoitetta on nostettu suhteessa myyntitulotavoitteen kustannuksella.
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	Opetusryhmien maksuttoman joukkoliikenteen selvitys <i>Vuonna 2020 selvitetään kaupungille kokonaisuutenaan mahdollisimman kustannusneutraali malli peruskoulun opetusryhmien maksuttomaan joukkoliikenteeseen koulupäivien aikana 8-16.</i>	Selvitys laadittu ja viety seudulliselle joukkoliikennelautakunnalle (tksjlk 9.12.2020). Asiaan palataan koronatilanteen hellitettyä.

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Edunvalvonta

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
2	Saaristomeren suojelun toteuttaminen ja siihen riittävän rahoituksen saaminen, jotta maailman herkimmän, kauneimman ja saastuneimman saariston tila paranee ja jotta se säilyy myös tulevien sukupolvien ilona ja vahvistaa alueemme luonnon monimuotoisuutta.	Toteutamme Turun ja Helsingin kaupunkien Itämerihaasteen toimenpideohjelmasta 2019–2023. Turussa 99/105 toimenpidettä aloitettu, käynnissä tai valmiina. Ohjelmaa toteutetaan koko kaupungin toimijoiden voimin yhteistyössä kansalaisten, yritysten, julkisen ja kolmannen sektorin kanssa niin, että työ puhtaan, tuottavan ja yhteisen Itämeren eteen (eli kaikkien kestävyysnäkökohden, ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisen ja kulttuurisen) Turun alueella, vahvistuu. Uusia toimenpiteitä luodaan jatkuvasti. Toteutuksesta viestitään aktiivisesti ja osallistavasti. Vuonna 2022 priorisoidaan kansallisen ja kansainvälisen verkoston laajentamista (8.10.2021: 317 kumppania mukana). Riittävän rahoituksen varmistamiseksi osallistuttu vuonna 2021 YK:n Ocean Innovation Prize kilpailuun, jonka palkintosumma on miljoona dollaria.	Turussa aloitettu, käynnissä tai valmiina 102/105 toimenpidettä 2019–2023 toimenpideohjelmasta. Toimenpideohjelma vuosille 2024–2028 on valmisteilla yhdessä Helsingin kanssa. Ulkopuolisen rahoituksen hankkeita on meneillään reilun 5 M€ edestä.
3	Tunnin junan toteuttaminen ja investointipäätös uudelle ratayhteydelle siten, että junayhteys on otettavissa käyttöön 2030	Tunnin junan edellyttämän Kupittaa-Turku-kaksoisraiteen suunnittelua, tutkimuksia ja urakkakilpailutuksia jatketaan. Ratapihan raidejärjestelyjä, purkamisia ja pima-töitä sekä laite- ja johtosiirtoja suoritetaan ja ratasiltojen rakentaminen käynnistyy. Kaupungin kustannusosuus vuodelle 2022 on 10,25 M€	Suunnittelu alueella jatkuu ja ratasillan urakka on kehitysvaiheessa ja ratasilltojen urakoitsijavalinta on tehty. Myös muiden siltojen hankintavaihe on käynnissä. Ratapihan purkutyöt ovat toteutuneet ja rakentaminen on käynnistymässä. Liikenne Kupittaan aseman ja päärautatieaseman välillä on katkaistu (seis -levy Kupittaaalle). Siltojen ja rakennelmien suunnittelua jatketaan ja työt ovat käynnistyneet valmistelevilla rakennustöillä.

Teema: Hiilineutraali Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Maankäytössä panostetaan hiilineutraalin kaupunkialueen saavuttamiseen vuoteen 2029 mennessä, mikä edellyttää energiatehokasta ja kestäviin liikkumismuotoihin kannustavaa yhdyskuntarakenteen kehitystä. Rakentamista ohjataan keskuksista, asuintiivistymistä, kestävästä liikkumisesta ja lähialueista muodostuvalle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Tavoitteena on, että asemakaavoitettavasta asuinrakennus-oikeudesta vähintään 85 % sijoittuu tiivistyville kestävä kasvun vyöhykkeelle. Kaavahankkeissa otetaan käyttöön kaavan ilmastovaikutusten arviointi. Tavoitteena on vähentää Turun tie- ja katuliikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 50 % vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä. sekä kasvattaa kestävien kulkutapojen kulkumuoto-osuutta Turun kaupungissa yli 66 % tasolle vuoteen 2030 mennessä. Se tarkoittaa kävelyn ja pyöräilyn määrän kasvua keskimäärin 3,4 %:ia ja autoliikenteen vähentymistä keskimäärin 3 %:lla vuosittain. Lisäksi joukkoliikenteen matkamäärän pitäisi kasvaa vuodessa keskimäärin 5,2 %.	Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä parantavien infratoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus etenivät resurssien, suunnitelmien ja määrärahojen puitteissa. GreenDeal-sopimusta toteutettiin. Joukkoliikenteen matkamäärä on vielä alle vuoden 2019 tason (marras-joulukuu -7 %). Puolet Föli-liikenteestä liikennöidään sähköbussilla. Kaupunkipyöräjärjestelmä otettiin käyttöön kesällä 2022.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
		<p>Luomme aktiivisesti kestävästä liikkumis-kulttuuria ja parannamme kestävästä liik-kumisen edellytyksiä. Toteutamme muutosta kulkutapajakaumaan raken-nuttamalla pyöräteitä, kävelyyn houkut-televia yleisiä alueita ja runkolinjaston käyttöönoton edellyttämiä investointeja investointiohjelman mukaan. Tavoit-teena on joukkoliikenteen käyttäjämää-rän palauttaminen vuoden 2019 tasolle, jonka jälkeen haetaan kasvua. Normaali talvikunnossapidon lisäksi, kunnos-sapidossa toteutetaan tehostettua kä-vely- ja pyöräteiden talvihoitoa. Vuonna 2022 urakkaan sisältyy 12 km harjasuo-lattavaa reittiä ja noin 20 km harjahiekoitettavaa reittiä. Rakennuttamisessa huomioidaan energiatehokkuus ja muut kestävät ratkaisut mm. Green Deal (päästöttömät työmaat) ja uusiomateri-aalit. Fölin kilpailutuksissa suositaan sähköbussuja EU-lainsäädännön, Suo-men lainsäädännön ja kaupungin tavoit-teiden mukaisesti.</p> <p>Osallistumme Turun kaupungin alueelle laadittavaan hiilivarastojen ja -nielujen päivityskartoitukseen. Lisäämme kau-pungin omistamien metsien ja maape-rän yhteistä hiilivarastoa 15 kt CO₂-ekv vuodessa. Tavoitelukua valmistaudu-taan nostamaan erillisen valmistelun pohjalta.</p>	
8	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi (LUMO-ohjelma). Asetetaan valmistelun pohjalta luontotavoite.	Valmistelemme luonnon monimuotoi-suusohjelman päätöksentekoon. Val-mistelun osana arvioidaan Itämeri-toimenpideohjelman mahdollinen yhdistä-minen osaksi luonnon monimuotoisuus-ohjelmaa. Valmistelun pohjalta asetetaan luontotavoite, joka pitää sisällään luonnon monimuotoisuuden ja lähiluon-non vahvistamisen sekä kaupunkiveh-reyden lisäämisen.	Ehdotus luonnon monimuotoisuusohjel-maksi (LUMO) valmistuu ja tuodaan päätettäväksi vuoden 2023 ensimmäi-sen neljänneksen aikana.
9	Perustetaan Mällickälän-Kuninkojan alu-eelle uusi luonnonsuojelualue.	Valmistellaan Mällickälän-Kuninkojan luonnonsuojelualueen perustamista koskeva esitys rauhoitusmääräyksineen.	Mällickälän-Kuninkojan luonnonsuojelu-alueen perustamista on haettu ELY-kes-kukselta. Päätös asiasta tehtiin kaupun-kiympäristölautakunnassa 20.12.2022 § 493.

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
10	Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla terveitä ja turvallisia. Päivitetään koulu- ja päiväkotiverkko vastaamaan asuinalueiden tarpeita ja laaditaan korjaus- ja uudisrakentamissuunnitelma väistötila-tarpeineen. Vahvistetaan tilojen käyttöä koulun ulkopuolella.	Osallistumme tilahankkeiden tarveselvi-tys- ja hankesuunnitteluun. Huoleh-dimme hankkeiden kaavoituksesta ja lu-vituksesta sekä rakennutamme tilojen peruskorjaukset ja uudiskohteet tilain-vestointiohjelman mukaisesti.	Olemme osallistuneet tarveselvitys ja hankesuunnitelmien laadintaprosessiin. Tilahankkeet on toteutettu investointioh-jelman mukaisesti siltä osin, kun ne ovat olleet toteutettavissa. Rakennusval-vonta ja toimitilojen rakennuttaminen ovat kehittäneet keskinäisiä toimintata-pojaan. Kehitystyö jatkuu edelleen vuo-den 2023.
15	Leikkipaikkojen yhteyteen suunnitellaan aikuisten lähiliikuntaa tukevia toimintoja. Liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan ikäihmisten liikkumisen tarpeet.	Leikkipaikkasuunnitelmaan sovitetaan aikuisten lähiliikuntapaikka-ajattelua määrärahojen puitteissa. Liikuntapaik-kojen suunnittelussa, toteutuksessa ja vuorojaossa huomioidaan ikäihmiset.	Myös lähiliikunta on otettu huomioon leikkipaikkojen suunnittelussa siten, että alueet on sovitettu toiminnallisesti lä-helle toisiaan. On toteutettu ja kehitetty ohjeistusta, miten leikkivälineitä voi käyttää monipuolisesti myös lähiliikun-nassa.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
39	Luodaan Turkuun asiointitili, jota kautta on helppo hoitaa asioita sujuvasti ajasta ja paikasta riippumatta. Hyödynnetään digitaalisuutta ja dataa myös osana kaa-voitusta, luvitusta, katujen ja katuverkon kunnossapitoa ja opastuksia.	Fölin CRM (asiakashallintajärjestelmä) otetaan käyttöön. Fölin CRM yhdistetään kaupungin asiointitiliin. Rakennusvalvonnassa otetaan käyttöön CRM-pohjainen rakennushankekohtainen asiakastytyväisyyskysely. Kunnossapito osallistuu Infraomaisuuden tietovirat -hankkeeseen, joka saa VM:n digikannustinrahaa. Seurataan aktiivisesti katuverkon ja opastuksen digitalisaation kehityshankkeita KEHTO-foorumin yhteydessä.	Infran tietovirat-hanke jatkuu ja kunnossapito on siinä mukana. Kehtofoorumi -foorumihankkeita on seurattu. Kunnossapito on julkaissut kunnossapitokaluston tiedot ajoreiteistä ja työvaiheista Turun palvelukartassa. CRM-pohjainen lupakohtainen asiakastytyväisyyskysely on käytössä rakennusvalvonnassa. Fölin CRM on käytössä.

Teema: Kansainvälisyys ja verkostot – Turku, kokoaa suurempi maailmalla

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
48	Huolehditaan kansainvälisen koulun jatkosta ja siirrosta keskustan lähistölle (esimerkiksi Itäharjulle).	Kansainvälisen koulun tarveselvitys päivitetään ja yhtenä vaihtoehtona tutkitaan tilojen toteuttamista Itäharjun monitoimitalon yhteyteen. Hyväksytyt tilatarveselvityksen pohjalta käynnistetään tarvittaessa kaavoitus.	Tarveselvitys hyväksytty kaupunginhallituksessa ja hanke sijoittuu olemassa olevan asemakaavan alueelle Kupittaalla eikä edellytä tämänhetkisen tiedon mukaan asemakaavamuutoksia.

Teema: Kestävän kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
51	Kaupunkia tiivistetään täydennysrakentamalla hyvien joukkoliikennedyhteyksien varrelle, huomioidaan lähiluonnon ja viheralueiden merkitys ja tarkastellaan palveluverkkoa uudet asuinalueet huomioiden. Lisätään erityisesti houkuttelevilla alueilla olevien pientalo- ja kerrostalotonttien tarjontaa ja laaditaan koko kaupungin kattava täydennysrakennus selvitys.	Kytetään raitiotiehanke maankäytön kehitykseen ja palveluverkon kehittämiseen. Tavoitteena on, että asemakaavoitettavasta asuinrakennusoikeudesta vähintään 85 % sijoittuu tiivistyvälle kestävän kasvun vyöhykkeelle. Näin luodaan puitteet maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämiseksi taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Täydennysrakentamisen toteuttamisessa hyödynämme kumppanuutta. Olemassa olevan kaupunkirakenteen tiivistämisessä hyödynnetään olemassa olevaa katu- ja muuta infraa. Kasvatetaan kaava- ja tonttivarantoa kysyntää vastaavasti. Kaavoituksen tavoitteet kerrosalan lisäykselle vuonna 2022 ovat asuinpienalojen osalta 40.000 kem2, kerrostalojen osalta 134.900 kem2 ja työpaikkatonttien osalta 64.000 kem2. Riittävä tonttivaranto varmistetaan. Tavoitteena on, että rakentamiskelpoisia pientalotontteja on vuonna 2022 luovutettavana kahden vuoden tarpeisiin ja kerrostalotontteja sekä työpaikkatontteja kolmen vuoden tarpeisiin. Pientalokaavoituksen lisäämisellä tavoitellaan seudullisen asunto- ja maapoliittisen ohjelman mukaisesti kolmen vuoden varantoa tulevana vuosina. Pientalotonttien tarjontaa parannetaan aktiivisesti kaava-hankkeilla Hirvensalossa, Skanssissa, Yli-Maariassa ja Jäkärlässä. Lisäksi edistetään vanhempien hyvin saavutettavien pientaloalueiden täydennysrakentamismahdollisuuksia kaavoituksen ja mahdollisesti alueellisten poikkeamisprosessien avulla. Pientalotonttien merkittävään lisäämiseen tähtäävän täydennysrakentamishjelman valmistelu käynnistetään konsulttityönä ja	Raitiotiehanke on kytketty maankäytön kehitykseen ja palveluverkon kehittämiseen. Tavoite vähintään 85 % asuinrakennusoikeuden sijoittumisesta kestävän kasvun vyöhykkeelle on toteutunut. Asemakaavoituksen tavoitteet kerrosalan lisäykselle ovat toteutuneet merkittävästi tavoitetta suurempina kerrostalotonttien osalta (TOT 239.810 k-m2, TA 134.900 k-m2). Elinkeinotonttien (TOT 25.881 k-m2, TA 64.000 k-m2) sekä pien- ja rivitalotonttien osalta (TOT 8.119 k-m2, TA 40.000 k-m2) jäädään tavoitteesta. Pientalotonttien merkittävään lisäämiseen tähtäävän täydennysrakentamisselvityksen tavoitteet on hyväksytty ja koordinaattori on palkattu. Konsultti täydennysrakentamisselvitykseen on valittu. Konsultti ja koordinaattori valmistelevat selvityksen kuntalaisia osallistaen. Selvityksen valmistuminen, hyväksyminen ja jatkotoimenpiteet siirtyvät alkuvuoteen 2023.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
		tavoitteena ohjelman hyväksyminen vuonna 2022.	
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikkuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikennemuodoilla.	Vahvistetaan liikennepalveluiden yhteensovittamista kärkihankkeiden kautta. Keskustan väliaikaiset liikennejärjestelyt päättyvät. Joukkoliikenne palaa Aurakadulle ja Eerikinkadulle Kaupatorihankkeen valmistuessa 2022. Kokeillaan eri liikkumismuotojen pysäköintiratkaisuja yhteistyössä yritysten kanssa. Yhteiskäyttöautojen pysäköintiä pyritään helpottamaan. Joukkoliikenteen matkamääriä kasvatetaan erilaisin toimenpitein (tarjonta, kalusto, matkustajainformaatio, lippujärjestelmä, markkinointi ja viestintä, asiakasrekisteri ja yritys yhteistyö). Toteutetaan EU-rahoitteista Scale-Up -hanketta, johon kuuluu mm. kestävät matkaketjut ja liikkuminen palveluna. Käyttöön otettava eri liikkumismuotojen yhteinen liikkumisnäky (dynaaminen näky karttapohjalla) sujuvoittaa liikkumista kaupungissa kaikilla liikkumismuodoilla. Keskustan liikennesuunnitelma valmistellaan päätöksentekoon yleiskaava 2029 hyväksymisen jälkeen. Raitiotien yleissuunnitelma selvityksineen valmistuu. Keskustan saavutettavuutta parannetaan laatimalla suunnitelma opastuksista pysäköintilaitoksiin.	Keskustan liikennesuunnitelma valmistellaan päätöksentekoon yleiskaava 2029 hyväksymisen jälkeen keväällä 2023 ja samoin raitiotien yleissuunnitelma selvityksineen valmistuu alkuvuonna 2023. Föli on palannut poikkeusreiteiltä takaisin toripysäkeille marraskuussa 2022. Scale-up -liikkumisnäky on toteutettu ja täydentyy.
53	Huomioimme kaupungin rakentamisessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihtyvyyttä.	Toteutamme liikenteen turvallisuutta parantavia ja korjausvelkaa alentavia investointeja infran investiohjelman mukaisesti. Toteutamme Turun kaupungin turvallisuussuunnitelman 2017–2020 (kh 6.3.2017 § 91) toimenpiteitä. Tavoitteena on, että liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä vähenee keskimäärin noin 5 % vuodessa. Liikenneturvallisuutta parannetaan laatimalla erillinen liikenneturvallisuussuunnitelma yhteistyössä kaupungin eri palvelukokonaisuuksien sekä ELY-keskuksen kanssa osana MAL-sopimuksen tavoitteita.	Liikenteen turvallisuutta parantavia ja korjausvelkaa alentavia investointeja on toteutettu infran investiohjelman ja suunnittelutilanteen mahdollistamalla tavalla.
54	Annetaan palvelulupaus kumppanuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurssit ovat riittävät.	Annamme palvelulupauksen, että kaavoitusaloitteet käsitellään 3 kuukauden sisällä. Tavoitteena on, että vaikutusltaan merkittävien asemakaavojen käsittelyajan mediaani on enintään 24 kk. Vuonna 2022 luodaan toimenpidesuunnitelma asemakaavoituksen keston lyhentämiseksi. Tavoitteena on, että 40 % kaavoitusohjelman kaavahankkeista valmistellaan kumppanuus/ konsulttityönä. Kaavoituksen puitesopimus konsultit kilpailutetaan vuonna 2022. Laaditaan TVT:n kanssa erillinen kumppanuuskaavoitussopimus. Rakennusvalvonnan luparuuhka puretaan 31.8.2022 mennessä. Rakennusvalvonnan kaikkien lupahakemusten käsittelyaikataavoite on 60 vrk (80 % luvista) vuonna 2022. Vuoden 2022 henkilöstösuunnitelmaan on esitetty lisäresurssit maankäytön prosessiin. Kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi valmistellaan 2022 alkuvuodesta prosessimalli sekä ohjeistus maanomistajien kaavanvalmistelun toteuttamisesta ja siihen liittyvistä menetelytavoista.	Uusien kaavoitusaloitteiden käsittely on toteutunut lähes palvelulupauksen mukaisesti. Kaavahankkeista 40 %:ia on ohjelmoitu toteutettavaksi konsulttityönä. Kumppanuussopimuksen valmistelu TVT:n kanssa on käynnissä ja valmistuu alkuvuonna 2023. Selvitys maanomistajien osallistumisesta kaavanvalmisteluun on valmisteltu osana asunto- ja maapolitiikan periaatteita ja kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteitä. Kaavoituksen puitesopimus kilpailutus on käynnistetty. Uusi kausi käynnistyy keväällä 2023. Rakennusvalvonnan luparuuhka on purettu vuoden 2022 loppuun mennessä. Rakennusvalvonnan kaikkien lupahakemusten käsittelyaikataavoite vuoden 2023 lopussa on 60 vrk.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavoituksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden.	Osallistumme Merellisen Turun vision laadintaan. Vision pohjalta päivitetään yleiskaava Länsi-Turun alueelle.	Visiotyön valmistelu on konsernin osalta kesken, josta syystä yleiskaavan päivittyty ei ole käynnistynyt.
56	Varmistetaan, että Turussa toteutuu alueittain asumisen monipuolisuus. Puretaan aktiivisesti segregatiota asuntaja maapolitiikalla.	Toteutamme ARA:n tukemaa Lähiöohjelmaa 2020–2022 ja osallistumme lähiövision valmisteluun. Asuntotuotannosta vähintään 20 % sijoittuu kaupungin omistamille tonteille, mikä mahdollistaa kaupungin tonttutuotannon ja valtion tukeman (ARA) kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamisen. Kaupungin konserniyhtiöille asettamat asuntotuotantotavoitteet (600 asuntoa/v) edellyttävät kaupungilta konserniyhtiöille kaavoitettavaa kerrosalaa vuosittain 30.000 kem2. Kaupungin maalle kaavoitettavasta asuinkerrosalasta osoitetaan kaupungin tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) n. 25.000 kem2, joka tarkoittaa 7–10 luovutettavaa tonttia/vuosi. Tavoitteena on, että kuudella Turun yhdeksästä suuralueesta tuetun vuokra-asumisen osuus on enintään 15 prosenttia koko suuralueen asuntokannasta. Kirjauksella ei muuteta valtuuston hyväksymiä maankäytön periaatteita.	Lähiövisio on valmisteilla. Asuntotuotannosta yli 20 %:ia on sijoittunut kaupungin omistamille tonteille. Konserniyhtiöille ohjelmoidut asemakaavat etenevät tavoitteen mukaisesti.
57	Toteutamme muutosta kulkutapajakaumaan toteuttamalla pyöräteitä, lisäämällä kävelyn houkuttelevuutta ja aloittamalla runkobussijärjestelmän toteutuksen.	Kulkutapajakauman muutosta toteutetaan mm. pyörätie, kävelyreitti-investoinnein. Investoinnit kootaan kokonaisuudeksi ja niiden vaikuttavuus kulkutapojen muutokseen arvioidaan. Investointilistalla olevaa hirsensalon kävelysiltaa edistetään.	Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kohdistuvat investoinnit on eritelty erilliseen seurantaan. Näihin liittyviä investointeja on edistetty investointiohjelman ja suunnittelutilanteen mahdollistamalla tavalla. Myös Traficommin tukea näihin hankkeisiin on haettu ja saatu

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
65	Tiedepuiston kärkihankkeet, Olemassa oleva kärkihankkeet jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Tiedepuiston kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Kupittaaan kärjen kumppanuushankkeen kilpailutus on ratkaistu ja kumppaniksi valittu YIT. Voimakadun asemakaavan on edennyt ehdotusvaiheeseen ja Itäharjun liittymän kaavoitus odottanut Kupittaaan kärjen kokonaisuunnitelman edistymistä. Kiinanmyllynkadun kaava odottanut hyvinvointialueen lausuntoa.
66	Keskustan kehittämisen kärkihankkeet, Olemassa oleva kärkihankkeet jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Keskustan kehittämisen kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Edennyt suunnitellusti.
69	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihankkeet, Lähiöiden kehittämisen ensisijaiseksi tavoitteeksi vahvistetaan segregatiion vähentäminen. Vahvistetaan kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja osallistumista kaupungin kehittämiseen.	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.	Lähiövisiotyö edennyt suunnitellusti.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhteen. Lentoaseman ja satamatoimintojen kilpailukyvyystä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on	Huolehdimme osaltamme satamatoimintojen kilpailukyvyystä yhteisterminaalien kaavoituksesta ja hankkeeseen liittyvästä kaupungin infran katu- ja toteutus suunnittelusta. Varmistetaan yhteisterminaalien saavutettavuus kaikilla kulkumuodoilla.	Uuden terminaalien ja satamaraiteen mahdollistavan asemakaavan uusi rajuus ja tavoitteet on hyväksytty. Asemakaavaehdotus valmistelussa. Neuvottelut Väyläviraston kanssa satamaraiteen toteuttamiseksi on käynnistetty ja sovittu hankeselvityksen

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
	yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.		toteuttamisesta. Satama-alueen liikenteen yleissuunnittelu käynnissä.

Teema: Turun talousraami 2021–2025 – Vahvana 2030-luvulle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2022	Toteutunut 31.12.2022
77	Jo päätetty sopeutusohjelma toteutetaan.	Erillinen seuranta.	Toimenpiteet pääosin toteutettu.
78	Raitiotien kustannus- ja kannattavuusarvion pohjalta tehdään päätökset kaupunkikehityksen kannalta merkittävästä joukkoliikennetarkistuksesta.	Yleissuunnitelma Satama-Varissuo valmistuu. Päätös toteutussuunnittelusta myös Kauppatori-Satama osuudella (Varissuo-Kauppatori toteutussuunnittelu päätetty kv:ssä 20.4.2020). Hankeyhtiö on toiminnassa ja käynnistänyt toteutussuunnittelun hankintamenettelyn.	Yleissuunnitelma selvityksineen valmistuu alkuvuodesta 2023 ja etenee päätöksentekoon lausuntojen jälkeen. Hankeyhtiön toimitusjohtaja aloittaa 1.1.2023.
79	Investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen ovat avainasemassa, jotta investointeja voidaan toteuttaa kestävästi.	Laaditaan investointikokonaisuuden kannattavuuslaskelmat pormestariohjelmassa linjattujen periaatteiden mukaisesti ja tehdään tarvittavat päätökset investointien aikatauluttamisesta.	Kaupunkirakentaminen on osallistunut kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen. Esimerkkeinä IPT4 ja Prodigial -tutkimushankkeet. IPT4 tutkimushankkeen tavoitteena on rakennusalan toimintakulttuurin muutos, integroitujen toimintamallien ja osaamisen kehittäminen. Prodigial -tutkimushankkeen tavoitteena on infrahankeiden toiminnan ja talouden kehittäminen digitaalisin menetelmin.
80	Rakennamme uuden konserttitalon aikataulussa, joka mahdollistaa orkesterin siirtymisen suoraan uusiin tiloihin, tavoitteena vuosi 2025.	Musiikkitalon hankesuunnitelma valmistuu valtuuston hyväksymän asemakaavan pohjalta ja siirrytään toteutussuunnitelmavaiheeseen. Huolehditaan aktiivisesta viestinnästä.	Musiikkitalon hankesuunnitelmaa laadittu ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa ja kehitysvaiheeseen 2, toteutussuunnitteluvaihe, on siirrytty. Asemakaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.3.2022. Kaavasta tehdyt valitukset kumottiin hallinto-oikeudessa, eikä hallinto-oikeuden päätöksestä valitettu, joten kaava on lainvoimainen. Toteutusvaiheeseen siirtymistä voidaan arvioida ja siitä päättää kesällä 2023.
81	Toteutamme Kupittaa kansihankkeen mahdollistamaan tiedepuiston kärkihanketta ja luomaan uuden yhdistetyn Kupittaa-Itäharjun kaupunginosan vahvan joukkoliikenteen- ja työpaikkakeskittymän äärelle. Toteutamme TAITO-kampuksen.	Kupittaa kärjen allianssi valmisteleekin kokonaissuunnitelman, jonka pohjalta alueelle laaditaan asemakaava. Infra-hankkeen ja Taito-kampuksen hankesuunnittelu käynnistyy.	Hankkeen toteuttava ryhmittymä on valittu ja on siirrytty kehitysvaiheeseen, jossa 1. vaiheessa laaditaan hankesuunnitelma ja kokonaissuunnitelma asemakaavan laadinnan tahdissa.
82	Turku tavoittelee tulopohjan vahvistamiseksi merkittävää lisärakentamista.	Kaupungin käytöstä poistuvia rakennuksia ja maa-alueita kehitetään erilaisilla kiinteistökehityshankkeilla erillisen kiinteistökehitysohjelman mukaisesti. Vuonna 2022 maanmyynnistä tavoitellaan tuloja 23,7 milj. euroa ja myyntivoittoa 19,7 milj. euroa. Yksityisen omistamia maita kehitetään kaavoituksen kautta. Vuonna 2022 maankäyttösopimusten tulotavoite on 8,2 milj. euroa.	Kiinteistökehitysohjelma etenee suunnitellusti. Myyntituloa ennustetaan 12 milj. euroa talousarviota enemmän, mutta myyntivoitot toteutuvat talousarvion mukaisesti. Maankäyttösopimustulot ovat jäämässä n. 2 milj. euroa talousarvion tavoitteesta. Vuonna 2021 maksetut maankäyttösopimuskorvaukset ylittivät viime vuoden talousarvion yli 20 milj. eurolla ja etupainotteisesti suoritettujen maksujen heijastuvat tämän vuoden maankäyttösopimuskorvausten määrään.

Taloudelliset tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, euroa

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Käyttötalousosa

	Talousarvio 2022	Talousarvio muutokset 2022	Talousarvio muutoksineen 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Toimintatuotot	73 642 841	0	73 642 841	84 365 589	10 722 748
Valmistus omaan käyttöön	1 610 070	0	1 610 070	1 176 513	-433 557
Toimintakulut	-114 139 213	-1 388 258	-115 527 471	-116 431 261	-903 791
TOIMINTAKATE	-38 886 302	-1 388 258	-40 274 560	-30 889 159	9 385 401

Investointiosa

	Talousarvio 2022	Talousarvio muutokset 2022	Talousarvio muutoksineen 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Investointimenot	-903 000	0	-903 000	-581 349	321 651
Rahoitusosuudet	175 000	0	175 000	0	-175 000
Luovutustulot	0	0	0	15 800	15 800
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-728 000	0	-728 000	-565 549	162 451

Kaupunkiympäristölautakunta

Käyttötalousosa

	Talousarvio 2022	Talousarvio muutokset 2022	Talousarvio muutoksineen 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Toimintatuotot	38 582 208	0	38 582 208	43 491 516	4 909 308
Valmistus omaan käyttöön	1 610 070	0	1 610 070	1 176 513	-433 557
Toimintakulut	-56 278 579	-1 238 258	-57 516 837	-57 238 782	278 055
TOIMINTAKATE	-16 086 301	-1 238 258	-17 324 559	-12 570 752	4 753 806

Investointiosa

	Talousarvio 2022	Talousarvio muutokset 2022	Talousarvio muutoksineen 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Investointimenot	-403 000	0	-403 000	-134 767	268 233
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0	15 800	15 800
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-403 000	0	-403 000	-118 967	284 033

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Käyttötalousosa

	Talousarvio 2022	Talousarvio muutokset 2022	Talousarvio muutoksineen 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Toimintatuotot	383 171	0	383 171	260 302	-122 869
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-383 171	0	-383 171	-276 751	106 420
TOIMINTAKATE	-0	0	-0	-16 449	-16 448

Rakennus- ja lupalautakunta

Käyttötalousosa

	Talousarvio 2022	Talousarvio muutokset 2022	Talousarvio muutoksineen 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-100 000	0	-100 000	-87 457	12 543
TOIMINTAKATE	-100 000	0	-100 000	-87 457	12 543

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Käyttötalousosa

	Talousarvio 2022	Talousarvio muutokset 2022	Talousarvio muutoksineen 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Toimintatuotot	34 677 462	0	34 677 462	40 613 770	5 936 308
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-57 377 463	-150 000	-57 527 463	-58 828 272	-1 300 809
TOIMINTAKATE	-22 700 001	-150 000	-22 850 001	-18 214 502	4 635 500

Investointiosa

	Talousarvio 2022	Talousarvio muutokset 2022	Talousarvio muutoksineen 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Investointimenot	-500 000	0	-500 000	-446 582	53 419
Rahoitusosuudet	175 000	0	175 000	0	-175 000
Luovutustulot	0	0	0	0	0
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-325 000	0	-325 000	-446 582	-121 581

Palvelutilaus Kh/Maomaisuus, euroa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Talousarvio muutoksin 2022	Toteutunut 31.12.2022	Poikkeama, %
Pysyvien vastaavien luovutustuloista saatavat myyntivoitot	22 176 711	32 025 689	21 543 215	28 706 969	133,3
Maankäyttösopimuskorvaukset	9 514 911	26 639 102	9 090 000	9 989 109	9,9
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (tontit)	1 789 947	3 380 297	2 400 000	2 277 666	-5,1

Infrainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Infraomaisuus), euroa

Tunnusluku	Kustannusarvio muutoksin	Poikkeama, %	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Talousarvio muutoksin 2022	Toteutunut 31.12.2022	Poikkeama, %
Strategiset kärkihankkeet, kh	287 755 950	-0,6	17 435 296	24 649 994	33 870 705	31 508 941	-7,0
Kiinteistökehitys, kh	185 866 500	-0,9	14 463 967	14 510 499	26 079 500	8 829 046	-66,1
Toimintoja tukevat, kh	15 610 000	-1,9	1 480 000	1 150 000	4 517 000	2 480 633	-45,1
Korjausvelkaa alentavat, kh	27 649 028	7,9	15 357 293	14 555 211	17 353 000	14 421 310	-16,9
Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantavat, kh	3 990 000	-15,9	2 514 560	2 680 107	3 725 000	2 373 534	-36,3
Asukasviihtyisyyttä parantavat, kh	6 436 385	296,1	2 430 620	3 070 000	3 710 000	2 390 394	-35,6
Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh	250 000	-	500 000	500 000	250 000	48 500	-80,6
Yhteensä	527 557 863	3,2	54 181 736	61 115 810	89 505 205	62 081 460	-30,6

Kiinteistökehityskohteiden osalta määrärahoja jäi käyttämättä 17,2 milj. euroa vuoden 2022 osalta: Kirstinpuiston, Herttuankulman, Pihlajaniemen, Pukkilan ja Topinojan toteuttamisen painopisteet siirtyivät tuleville vuosille. Karhunahteen kaavasta tehdyn valituksen vuoksi jäi käyttämättä Karhunahteelle varattu 1,75 milj. euroa ja Koskennurmen kaavan hyväksyntä on siirtynyt vuodelle 2023, jolloin kohteelta jää käyttämättä 1,5 milj. euroa.

Toimintoja tukevat: Maanläjitysalueet-kokonaisuuden määrärahasta jää käyttämättä 2 milj. euroa vuonna 2022, koska Lauttarannan läjitysalueen määrärahavaraus on arvioitu tämän vuoden tarvetta suuremmaksi. Määrärahan tarve siirtyy ensi vuoteen.

Korjausvelkaa alentavista kohteista jäi kokonaisuudessaan käyttämättä 2,9 milj. euroa, josta patojen automatisointihanke (1,3 milj. euroa) siirtyy hankkeen kompleksisuuden vuoksi vuodelle 2023. Suunnitteluresurssien vähäisyyden vuoksi suunnitelmat eivät ole kaikilta osin edenneet suunnitellusti

Liikenteen toimivuutta ja turvallisuuden-, sekä Asukasviihtyisyyttä tukevien kokonaisuuksista jäi molemmista käyttämättä 1,3 milj. euroa.

Tilainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Tilaomaisuus), euroa

Tunnusluku	Kustannusarvio muutoksin	Poikkeama, %	Talousarvio muutoksin 2022	Toteutunut 31.12.2022	Poikkeama, %
Nimetyt investointihankkeet > 1 M€, kh	417 601 364	-18,3	35 050 540	24 799 985	-29,2
Energiatehokkuusinvestoinnit, kh	1 220 900	-81,9	1 017 000	756	-99,9
Pienet hankkeet < 1 M€, kh	14 714 000	-17,4	9 000 000	4 429 880	-50,8
Yhteensä	432 315 364	-18,2	44 050 540	29 229 865	-33,6

Nimettyjen kohteiden osalta määrärahoja jäi käyttämättä 10,2 milj. euroa vuoden 2022 osalta: Listalla kohteita, joista ei vielä ole päätöstä (mm. Lyseon koulutalo, Luolavuoren koulutalo). Osassa kohteita vuosittainen rahankäyttö arvioitua vähäisempää, työsuoritusten ajoitukset viivästyneet (mm. Wäinö Aaltosen koulu Ylikylän uudisrakennus, Nummenpakan koulu, Nummen koulutalo, Raunistulan koulu, tekninen peruskorjaus).

Energiatehokkuushankkeen kilpailutusta ei ole pystytty tekemään resurssipulasta johtuen. Hanke siirtyy vuoteen 2023.

Pienet hankkeet kohteiden osalta määrärahoja jäi käyttämättä 4,6 milj. euroa vuoden 2022 osalta: Kaksi isoa hanketta (Hirvensalon hiihtokeskus ja Hämeenkatu 10 julkisivukorjaus) siirtyivät vuodelle eteenpäin huonon kilpailutilanteen vuoksi. Osassa kohteita vuosittainen rahankäyttö arvioitua vähäisempää tai hanke on peruuntunut listalle lisäämisen jälkeen (esim. Maksilankadun lastenkoti, Tähtitorninkadun päiväkodin korjaus).

Kiinteän omaisuuden hankinnat (Palvelutilaus Kh/Maomaisuus), euroa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Talousarvio muutoksin 2022	Toteutunut 31.12.2022	Poikkeama, %
Maaomaisuus, kh	5 485 975	32 172 372	3 500 000	1 242 269	-64,5

Ostoneuvotteluja ei saatu päätökseen talousarviossa suunnitellun mukaisti.

Pysyvien vastaavien luovutustulot (Palvelutilaus Kh/Maomaisuus), euroa

Tunnusluku	Tilinpäätös 2020	Tilinpäätös 2021	Talousarvio muutoksin 2022	Toteutunut 31.12.2022	Poikkeama, %
Maanmyyntitulot, kh	22 750 998	32 775 315	38 043 215	41 398 760	8,8

* Sisältää 12 milj. euron kiinteän omaisuuden myyntitulon, jolla ei ollut tulosvaikutusta.